

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ
ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ Β
ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΣΥΝΟΔΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

19 Μαρτίου 2019

Σεβασμιώτατοι εν Χριστώ αδελφοί,

Με πολλή προσοχή παρηκολούθησα την εισήγηση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιεροθέου, του ορισθέντος υπό της Δ.Ι.Σ. κατά την εντολήν της Ι.Σ.Ι., Προέδρου της Επιτροπής «Διαλόγου ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ-ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ» (Απόφασις Δ.Ι.Σ. 5739/2602/12-12-2018).

Αισθάνομαι την ανάγκη να εκφράσω τις ευχαριστίες μου τόσον στον ίδιο, όσο και στους συνεργάτες του, δηλαδή, τους συνοδικούς αδελφούς, τον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Πατρών κ. Χρυσόστομον και τον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κορίνθου κ. Διονύσιον, τους πατέρες Πανοσιολογιώτατον Αρχιμανδρίτην Γρηγόριον Παπαθωμάν και Αιδεσιμολογιωτάτους Πρωτοπρεσβυτέρους Βασίλειον Καλιακμάνην και Γεώργιον Σελλήν, τον Ελλογιμώτατον Καθηγητήν κ. Βασίλειον Κονδύλην και τον εντιμώτατον κ. Θεόδωρον Παπαγεωργίου, Ειδικόν Νομικόν Σύμβουλον της Εκκλησίας της Ελλάδος ως και τον Πανοσιολογιώτατον

Αρχιμανδρίτην Φιλόθεον Θεοχάρην, Γραμματέα της Δ.Ι.Σ., για τους κόπους των και στο εκκλησιαστικό αυτό διακόνημα.

Πολλές ευχαριστίες στον Υπουργό Παιδείας κ. Κωνσταντίνον Γαβρόγλου και τους συνεργάτες του.

Ο διάλογος αυτός και η διεξαγωγή των συζητήσεων χρειαζόταν γνώσεις, υπομονήν, ευστροφίαν, διάκρισιν και ευγένεια. Διαβάζοντας τα Πρακτικά των συνεδριάσεων αυτών, μπορώ να πω, ότι τα χαρίσματα αυτά διέκριναν τόσο τον Σεβασμιώτατον Πρόεδρον, όσο και όλα τα άλλα μέλη της Επιτροπής.

Από όσα άκουσα υπεγράμμισα τα εξής:

α) Στην Ελλαδική Εκκλησία τα μεγάλα θέματα και προβλήματα στην πορεία της διακονίας της δεν αντιμετωπίζονται μόνον από τον Αρχιεπίσκοπο, ούτε μόνον από την Διαρκή Ιεράν Σύνοδον, αλλά από όλα τα μέλη της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος εν Συνόδω συνερχομένων.

Έτσι και το θέμα του καθεστώτος της μισθοδοσίας του κλήρου παραπέμπεται στο σώμα της Ιεραρχίας της Εκκλησίας μας με σκοπό να εγκριθή υπ' αυτής ή να διορθωθή ή να απορριφθή.

β) Η συναίνεσις και συγκατάθεσις των κληρικών στην αλλαγή του καθεστώτος της μισθοδοσίας των είναι προϋπόθεσις για την πορεία του όλου θέματος.

γ) Υπό τις παρούσες συνθήκες δεν υπάρχει συναίνεσις και συγκατάθεσις των κληρικών για αλλαγή του καθεστώτος της μισθοδοσίας (Θέσεις εκ μέρους της Εκκλησίας).

δ) Το απαιτούμενον χρηματικόν κεφάλαιον, ισόποσον με εκείνο της μισθοδοσίας και λοιπών οικονομικών υποχρεώσεων προς τους κληρικούς και λαϊκούς εκκλησιαστικούς υπαλλήλους θα συνεχίζει να καλύπτει εσαεί η Πολιτεία ως αντιστάθμισμα της εκκλησιαστικής περιουσίας, που εκαρπώθη αυτή από την έναρξη του απελευθερωτικού αγώνος για την δημιουργία του νέου Ελληνικού Κράτους μέχρι το έτος 1939 (Θέσεις εκ μέρους της Πολιτείας).

Η εξουσιοδότηση της Επιτροπής υπό της Ι.Σ.Ι. με περιορισμένη σε έκταση θεματολογία και η μικρή χρονική διάρκεια των συζητήσεων συνετέλεσαν ώστε και τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της να μην αγκαλιάζουν και τα άλλα θέματα που έχουν τεθή προς συζήτηση.

Προσωπικά όμως πιστεύω, ότι ο καρπός αυτών των συνεδριάσεων δεν είναι ανάλογος με τους κόπους της Επιτροπής. Είναι πολύ λίγος και πτωχός. Την ευθύνη όμως, αν κρίνουμε δίκαια, δεν φέρει η Επιτροπή αλλά το σώμα της Ιεραρχίας μας, που περιώρισε ασφυκτικά μέχρι πνιγμού το δικαίωμα της ελεύθερης συζήτησης και των άλλων πτυχών του

θέματος, όπως εκείνο των οργανικών θέσεων των κληρικών μας και της εκκλησιαστικής περιουσίας μετά το έτος 1952.

Επιμένω και θέλω να πληροφορηθούμε μέσα από αυτόν το διάλογο την αντιμετώπιση εκκρεμών θεμάτων που έχουν καταστή γάγγραινα στο σώμα της Εκκλησίας και επομένως και του λαού μας.

Η αποστολή μας δεν είναι μόνο η ενασχόλησις με τα παλαιά, το παρελθόν, ούτε μόνον με τα σημερινά μας, το παρόν, αλλά κυρίως με εκείνα που έρχονται, το μέλλον. Αυτά, όσα απέμειναν, που μας άφησαν οι πατέρες μας. Πέτρες, χώμα, υλικά αγαθά, να τα κάνουμε πνεύμα. Πνεύμα που θα διοργανώσει μία ελεύθερη διοικητικά Εκκλησία, που θα ανακουφίσει όσους υποφέρουν. Το όραμά μας να υλοποιηθεί.

Πέραν των θέσεων αυτών θα περίμενα την προσέγγιση και των άλλων επί μέρους θεμάτων και κυρίως την τύχη της εκκλησιαστικής περιουσίας από το έτος 1952 μέχρι σήμερα.

Δυστυχώς όμως ο περιορισμός του θεματολογίου και κυρίως ο λίγος χρόνος που ετέθη στη διάθεση της Επιτροπής, μας φέρνει σήμερα σε αδιέξοδο.

Προσωπικά θα περίμενα πρόταση σχετικά με την σημερινή εκκλησιαστική περιουσία και την τύχη της.

Νομίζω ότι ήλθε η ώρα και δόθηκε επιτέλους η ευκαιρία, να βάλουμε το δάκτυλό μας στον τύπο των ήλων, να δούμε την

αλήθεια και να δημιουργήσουμε καινούργιες, τίμιες σχέσεις Πολιτείας και Εκκλησίας.

Τι θα περίμενα και τι περιμένω από μια τέτοια συζήτηση τέτοιου επιπέδου. Να διορθώσουμε τα λάθη μας και πάνω στην ειλικρίνεια να οικοδομήσουμε το αύριο ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ και ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.

Για να γίνω περισσότερο καταληπτός θα αναφερθώ σε γεγονότα μιας μόνο Μητροπολιτικής περιοχής, της Θηβών και Λεβαδείας, που έχουν σχέση με το θέμα μας και είναι μια εμπειρία όλων μας.

ΣΥΜΒΑΣΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ-ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ (1952)

Α. Μέ το υπ' αριθ. 2185/1952 Νομοθετικό Διάταγμα «Περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως κτημάτων προς αποκατάστασιν ακτημόνων καλλιεργητών και κτηνοτρόφων» και το Β. Διάταγμα «Περί κυρώσεως της από 18 Σεπτ. 1952 Συμβάσεως μεταξύ της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ελλάδος (ΟΔΕΠ) και Δημοσίου» ορίστηκαν τα εξής:

«Η Ορθόδοξος Εκκλησία της Ελλάδος ενεργούσα εν προκειμένω διά του ΟΔΕΠ, διαπνεομένη από την επιθυμίαν όπως συμβάλη κατά το μέγιστον δυνατόν μέτρον εις επίτευξιν κοινωνικού σκοπού της αποκαταστάσεως των ακτημόνων καλλιεργητών και ακτημόνων μικρών κτηνοτρόφων, θέτει εις

την διάθεσιν του Ελληνικού Δημοσίου (Υπουργείον Γεωργίας) παραχωρούσα αυτάς ως κατωτέρω, καταλλήλους διά τον ανωτέρω σκοπόν εκτάσεις εκ της αγροτικής Μοναστηριακής περιουσίας (παραχωρήθηκαν στην Πολιτεία: α. 141.333 στρ. αγρών, β. 601.544 στρ. βοσκοτόπων, γ. 32.043 στρ. αγροληπτικών και εμφυτευματικών κτημάτων) κατά τα κάτωθι οριζόμενα:

Ιερά Μητρόπολις Θηβών και Λεβαδείας.

Μετά την παραχώρησιν εις το Δημόσιον των ορισθέντων κτημάτων, παρέμειναν εις τα Μοναστήρια της περιοχής 124.000 στρ. αγροτολειβαδικές εκτάσεις που καταγράφονται στη Συμβαση (σελίς 1950).

ΕΚΤΡΟΠΕΣ ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

1. Οι εκτάσεις αυτές κηδεμονεύονται από το Υπουργείο Γεωργίας ή από καταπατητές.
2. Άλλες απ' αυτές εγκαταλείφθηκαν με αποτέλεσμα να καταπατηθούν ή να αγριέψουν.
3. Ωραία μικρά νησιά που παραχωρήθηκαν ως βοσκότοποι, σήμερα μετά την εγκατάλειψη της ποιμενικής ενασχόλησης δειλά-δειλά γίνονται εξοχικές κατοικίες ή διασκεδαστικά κέντρα.

4. Κάθε διανομή αυτών προέβλεπε και έναν σχολικό κλήρο για ενίσχυση του δασκάλου του χωριού. Σήμερα που κλείνουν το ένα μετά το άλλο τα δημοτικά Σχολεία γίνονται σκουπιδότοποι.

5. Το από 17 Φεβρουαρίου 1968 έγγραφο του Αρχιεπισκόπου Ιερωνύμου του Α΄ δίνει μια εικόνα του αποτελέσματος της Σύμβασης Εκκλησίας-Πολιτείας του έτους 1952.

Προς
Τους Αξιοτίμους κ.κ. Υπουργούς
Επί των Οικονομικών και Γεωργίας

Ως τυγχάνει Υμίν γνωστόν, κατά Σεπτέμβριον του έτους 1952 υπεγράφη Σύμβασις μεταξύ της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ελλάδος και του Ελληνικού Δημοσίου εκπροσωπούμενου παρ' Υμών διά της οποίας κατ' εφαρμογήν των άρθρων 36 και 37 του Ν.Δ. 2185/1952, παρεχωρήθησαν εις το τρίτον της αξίας αυτών αγροτικάί εκτάσεις της υφ' Ημών εκπροσωπούμενης Μοναστηριακής Περιουσίας (άρθρ. 36 παρ. 1 Ν.Δ. 2185/52) διά την πραγματοποίησιν του σκοπού του άρθρου 104 του Συντάγματος, ήτοι διά την αποκατάστασιν ακτημόνων γεωργών και κτηνοτρόφων.

Το αντάλλαγμα εκ της τοιαύτης παραχωρήσεως, ανερχόμενον εις 92.000.000 δραχμών συνεφωνήθη όπως εξοφληθή κατά τρόπον μικτόν. Συγκεκριμένως εκ του ανωτέρω συνολικού ποσού 15.000.000 δραχμών, κατεβλήθησαν εις

μετρητά αλλά και εις άτοκους δόσεις, το δε υπόλοιπον εκαλύφθη διά της παραχωρήσεως αστικών ακινήτων, κειμένων εν Αθήναις, Θεσσαλονίκη, Πάτραις, Καβάλα και αλλαχού της Επικρατείας.

Ευθύς μετά την υπογραφήν της Συμβάσεως προέκυψαν αμφισβητήσεις τόσον ως προς τας παραχωρηθείσας αγροτικάς εκτάσεις, αίτινες κατά τας απόψεις του Υπουργείου Γεωργίας υπολείπονται των εν τη Συμβάσει αναγραφομένων αριθμών στρεμμάτων εις αγρούς και βοσκοτόπους όσον και ως προς σημαντικόν αριθμόν αστικών ακινήτων άτινα, ένεκα διαφόρων ελαττωμάτων, νομικών και πραγματικών ουδέποτε περιήλθον εις την πλήρη κυριότητα του Ο.Δ.Ε.Π., ως τούτο ρητώς απαιτείται υπό της εν αρχή Συμβάσεως.

Ένεκα τούτου δεκάδες εγγράφων έχουσιν ανταλλαγή μεταξύ του Ο.Δ.Ε.Π. και των αρμοδίων Υπηρεσιών των υφ' Υμάς Υπουργείων, κοιναί δε Επιτροπαί κατά καιρούς συνεστήθησαν αίτινες, διαπιστώσασαι τα ανωτέρω ομοφώνως κατέληξαν εις το συμπέρασμα ότι επιβάλλεται η συνολική τακτοποίησις των περί ων ο λόγος αδικαιολογήτως δε χρονιζουσών εκκρεμοτήτων και αμφισβητήσεων.

Είναι αληθές ότι εν τω μεταξύ διά μερικωτέρων συμβάσεων ερρυθμίσθησαν μεμονωμένα θέματα αμφοτέρων των ως άνω κατηγοριών, εξακολουθεί όμως να παραμένη ανεπίλυτον το σύνολον σχεδόν των εκκρεμοτήτων, ως δε είναι

εικός, παρελθούσης ήδη ολοκλήρου 15ετίας από της υπογραφής της αρχικής Συμβάσεως δέον να χωρήσουμε από κοινού εις τον τερματισμόν των προκυψασών και υφισταμένων εισέτι διαφορών, εξερχόμενοι εκ του νεκρού σημείου εις ο ήδη περιέστημεν.

Δεν παραγνωρίζομεν την μεγίστην συμβολήν των Υπηρεσιών του Υπουργείου Γεωργίας διά την αποτύπωσιν των παραχωρηθεισών εκτάσεων ως επίσης και τον καταρτισμόν πίνακος εις τον οποίον έχουσι καταχωρισθή κτήματα της Μοναστηριακής Περιουσίας μη αναγεγραμμένα εις τους πίνακας της αρχικής Συμβάσεως. Η τούτη προεργασία από της πλευράς του Υπουργείου Γεωργίας υποβοηθεί σπουδαίως διά τον τερματισμόν των εκκρεμοτήτων καθ' όσον αφορά εις την συμπλήρωσιν των ελλειμμάτων εις αγρούς και βοσκοτόπους.

Το έτερον όμως θέμα το και απασχολούν την Εκκλησίαν ήτοι το της αντικαταστάσεως των αστικών ακινήτων τα οποία ενώ φέρονται παραχωρηθέντα εις την Εκκλησίαν της Ελλάδος ουδέποτε περιήλθον εις αυτήν είτε διότι ήσαν ανύπαρκτα, είτε διότι ανήκον εις έτερα Νομικά Πρόσωπα, είτε διότι τέλος εβαρύνοντο διά νομικών και πραγματικών ελαττωμάτων, είναι ζωτικής σημασίας διά την Εκκλησίαν εφ' όσον επί μίαν ολόκληρον 15ετιαν εστερήθη αύτη και εξακολουθεί στερουμένη των εκ τούτων εισοδηματιών άτινα μέχρι σήμερα ανέρχονται εις 20.000.000 περίπου εκατομμύρια δραχμών.

Δέον συνεπώς όπως αι Υπηρεσΐαι του Υπουργείου των Οικονομικών, όργανα των οποίων κατά τας περιών ο λόγος ανωτέρω συσκέψεις συνωμολόγησαν το δίκαιον τούτο αίτημα και παράπονον της Εκκλησίας, κινηθώσιν δραστηρίως διά την εξεύρεσιν άλλων αστικών ακινήτων εις αντικατάστασιν των ανωτέρω πληρούντων τον όρον της αρχικής Συμβάσεως καθ' ον ταύτα δέον να περιέλθουν εις την πλήρη κυριότητα της Εκκλησίας.

Εν όψει των ανωτέρω, έχομεν την τιμήν να παρακαλέσωμεν όπως ευαρεστηθήτε και συγκροτήσητε κοινήν Επιτροπήν εξ υπαλλήλων των δύο Υπουργείων ήτις μετ' εκπροσώπων του Ο.Δ.Ε.Π. συνερχομένη εις τακτικάς ημέρας υφ' Υμών οριζομένης να προετοιμάση την όλην εργασίαν διά την υπογραφήν της τελικής Συμβάσεως διά της οποίας θα επιλύωνται αι επί μίαν ολόκληρον 15ετιαν διατηρούμεναι εκκρεμότητες.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Με την υπ' αριθ. 312/9-3-1972 κοινή απόφαση των Υφυπουργών Εθνικής Οικονομίας επί θεμάτων Γεωργίας, Οικονομικών, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων συνεστήθη Επιτροπή προκειμένου να εξετάσει τις διαφορές που δημιουργήθηκαν μεταξύ Ορθοδόξου Εκκλησίας (Ο.Δ.Ε.Π.) και του Δημοσίου κατά την εφαρμογή της από 18/9/1952 Συμβάσεως. Τα μέλη της Επιτροπής εργάσθηκαν επί πολύ, δυστυχώς όμως δεν κατέληξαν σε πόρισμα και το θέμα παραμένει μέχρι σήμερα σε εκκρεμότητα.

ΝΟΜΟΣ 1700 (ΦΕΚ 61/8 ΜΑΪΟΥ 1987) ΚΑΙ
1811 (ΦΕΚ 231/13 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1988).

Με τους πιο πάνω νόμους περιέρχεται στο Δημόσιο εντός έξι μηνών από της ψηφίσεως του Νόμου η αγροτική και δασική περιουσία των Μοναστηριών, η επιλεγόμενη «διακατεχομένη» στο Δημόσιο.

Τα 149 μοναστήρια συγκατατέθηκαν ενώ άλλα εξ (6) προσέφυγαν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Κατά τον Νόμον 1811/88, για την παραχώρηση της Μοναστηριακής περιουσίας: «α) Το Δημόσιο αναλαμβάνει την μισθοδοσία και των Ιεροκηρύκων, οι οποίοι μισθοδοτούνταν από τον Ο.Δ.Ε.Π. κατά τον χρόνον κατάθεσης στη Βουλή του σχεδίου νόμου «Ρύθμιση θεμάτων Εκκλησιαστικής Περιουσίας» ενώ διατηρούνται πάντοτε οι, κατά τ' άνω, ογδόντα πέντε (85) θέσεις μισθοδοτουμένων από τον Ο.Δ.Ε.Π. Ιεροκηρύκων και β) Για την ενίσχυση των Μονών θα οριστεί ποσοστό ένα στα εκατό (1%) επί του συνολικού κονδυλίου του τακτικού προϋπολογισμού, το οποίο διατίθεται, διά του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, προς κάλυψη δαπανών για την Εκκλησία (μισθοδοσία Αρχιερέων, Ιερέων, Ιεροκηρύκων, υπαλλήλων Μητροπόλεων, εκκλησιαστική εκπαίδευση κ.λπ.). Το άνω ποσό θα κατανέμεται με αποφάσεις της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου στις Μονές, που έχουν, κατά τ'

άνω, εξουσιοδοτήσει τη Διαρκή Ιερά Σύνοδο για την υπογραφή της σύμβασης αυτής».

ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Ο νόμος αυτός προσεβλήθη από ομάδα Μοναστηριών στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, ως ήταν φυσικό, ως νόμος που παραβιάζει την Διεθνή Σύμβαση της Ρώμης και τα δικαιώματα ιδιοκτησίας των Μοναστηριών, κατοχυρώνοντας μάλιστα και την αρχή της χρησικτησίας.

Κατά την από 9/12/1994 απόφαση αυτήν του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (υπόθεσις αρθ. 10/1993/405/483-484) σύμφωνα με την οποία το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποδέχθηκε την προσφυγή των Ιερών Μονών με τις οποίες ο Ν. 1700/1987 παραβίασε το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου 1 και το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Το Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (υπόθεσις) άθρ. 10/1993/405/483-484) αποδέχθηκε την προσφυγή των Ιερών Μονών γιατί ο Νόμος 1700/1987 παραβίασε το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου 1 και το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

ΕΚΚΡΕΜΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ

Μέσα από τις συζητήσεις αυτές πρέπει να αντιμετωπισθούν και αυτές οι εκκρεμότητες:

1. Η Νέα Νοσηλευτική Μονάδα της ΣΩΤΗΡΙΑΣ.

Η Ιερά Μονή Πετράκη διαδοχικώς από το 1911 έως το 1916 δώρησε στο Ίδρυμα «Η ΣΩΤΗΡΙΑ», το προεδρευόμενο τότε υπό της Σοφίας Ερρίκου Σλήμαν, διακόσια δέκα πέντε στρέμματα και τετρακόσια δώδεκα τ.μ. γης (215,412μ²) «εκ των εις την θέσιν Γουδή γαιών της» διά την εύκαιρη επιτέλεση των αγαθών σκοπών της.

Την 1η Απριλίου 1978, με το υπ' αριθμ. 31184 συμβόλαιον του συμβολαιογράφου Αθηνών Χρήστου Κ. Παπαχρήστου, η Ιερά Μονή και πάλι δώρησε συνεχομένη έκταση τριακοσίων δέκα εννέα (319) στρεμμάτων (!) «επί σκοπώ ανεγέρσεως Νέας Νοσηλευτικής Μονάδος».

Με το υπ. αριθμ. 256790/19-5-1980 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Αθηνών Ιωάννου Καβαλέκα, το Δημόσιο παραχώρησε υπό όρους και με συγκατάθεση της Εκκλησίας στο Πανεπιστήμιον Αθηνών την μνημονευθείσα έκταση για την ανέγερση της Νέας Νοσηλευτικής Μονάδος, που θα στέγαζε τα Νοσοκομεία Αρεταίειο, Αιγινήτειο, Ιπποκράτειο κ.ά.

Στο συμβόλαιο συμπεριελήφθησαν δύο όροι: 1) Εις την ανεγερθησομένην ως άνω Νέαν Νοσηλευτικήν Μονάδα να διατεθή υπέρ της Εκκλησίας της Ελλάδος εις το διηνεκές

ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) του συνόλου των κλινών αυτής, διά να νοσηλεύονται εις αυτάς κληρικοί παντός βαθμού και κατηγορίας με τας οικογενείας των ως και μοναχοί. Τηρουμένου εν γένει του όρου του προσυμφώνου έχοντος επί λέξει ούτως:

1. «Η Εκκλησία της Ελλάδος δύναται να χρησιμοποιή αριθμόν κλινών της αναγερθησομένης Νοσηλευτικής Μονάδος εις ποσοστόν 5% επί του συνολικού αριθμού αυτών διά την περίθαλψιν κληρικών άνευ ανταλλάγματος εις το διηνεκές. Η νοσηλευτική δε αύτη μονάς θα παρέχη εχούσης εις το διηνεκές και άνευ ανταλλάγματος τις υπηρεσίες της διά την προληπτικήν ιατρικήν περίθαλψιν των κληρικών.

2. Επίσης οι εκπρόσωποι της Εκκλησίας «αναγνωρίζουν, ότι εγκύρως δυνάμει της υπ' αριθμόν Π. 6498/1965/3 Αυγ. 1978 αποφάσεως του Υπουργού Οικονομικών εγένετο η αποδοχή της διά του υπ' αριθμόν 31184/1 Απριλίου 1978 και 32122/12 Ιουλίου 1978 δωρητηρίων πράξεων του συμβολαιογράφου Αθηνών Χρήστου Κ. Παπαχρήστου πραγματο-ποιηθείσης δωρεάς προς το Ελληνικόν Δημόσιον της εις τας πράξεις περιγραφομένης εκτάσεως, δημοσιευθείσης της αποφάσεως αποδοχής εις το υπ' αριθμ. 59/3-8-1978 παράρτημα ΦΕΚ και μεταγραφείσης νομίμως εις τα βιβλία μεταγραφών του Δήμου Αθηναίων εν τόμω 3038 και υπ' αυξ. αριθμόν 180.

Επίσης εγκρίνουν «εν τω παρόντι συνομολογούμενα και ειδικώτερον την παρά του Ελληνικού Δημοσίου μεταβίβασιν και παράδοσιν εις το Πανεπιστήμιον της ως άνω δωρηθείσης εκτάσεως, εν όψει της εν τω παρόντι συμβολαίω ενσωματώσεως και τηρήσεως των όρων των προειρημένων δωρητηρίων».

Επειδή πέρασαν από τότε πενήντα ολόκληρα χρόνια χωρίς να γίνει κάτι η Εκκλησία εζήτησε, καθώς είχε δικαίωμα, την επιστροφή της εκτάσεως αυτής. Το Δικαστήριο δεν μπήκε στην ουσία του θέματος. Ζήτησε να υποβληθή πρώτα η απόδειξις ότι έχει καταβληθή η οικονομική υποχρέωση του ΕΝΦΙΑ.

2. Μία προκλητική ιστορία.

Η Ιερά Μονή Πελαγίας της Ιεράς Μητροπόλεως Θηβών και Λεβαδείας επώλησε έκταση 15.000 στρέμματα το έτος 1930 ως εξής:

Η αγοραπωλησία έγινε στο πλαίσιο του αγροτικού νόμου ότι «επιτρέπεται εις τας Μονάς και εν γένει τα νομικά πρόσωπα τα στερούμενα είτε εκ του Νόμου, είτε εκ συμβάσεως ή και οιασδήποτε άλλης δικαιοπραξίας του δικαιώματος της εκποιήσεως αγροκτημάτων, να προβαίνωσιν εις συμφωνίας πωλήσεως τοιούτων κτημάτων προς καλλιεργητάς ...» η

προσθήκη του Νόμου 4604 έχει ως εξής: «εφ' όσον οι αγορασταί είναι μικροί κτηνοτρόφοι ή ακτήμονες καλλιεργηταί».

Οι αγοραστές εννέα τον αριθμόν (συγγενείς εξ αίματος) αγόρασαν την έκταση περισσότερα από 15.000 στρέμματα, αντί του τιμήματος των 600.000 δραχμών, ενώ μόνον το καταβαλλόμενο ετήσιο μίσθωμα για την εν λόγω έκταση ήταν 1.700.000 δρχ. Οι αγοραστές ήσαν κάτοχοι: α) αιγοπροβάτων, των οποίων ο αριθμός υπερέβαιναν τα χίλια έως χίλια διακόσια, β) βοών που υπερέβαιναν τα εκατό, γ) ιδιόκτητη αγροτική γη εκατοντάδων στρεμμάτων και δ) βοσκοτόπων που υπερέβαιναν τις οκτώ χιλιάδες στρέμματα.

Το συμβόλαιο της αγοραπωλησίας αυτής ακυρώθηκε κατ' αρχήν με απόφαση του Πρωτοδικείου Θηβών και έπειτα με απόφαση του Εφετείου Αθηνών τον Νοέμβριο του 1931. Και όμως το Υπουργείο Γεωργίας συνεχίζει να το κατέχει.

3. Νοσοκομείον Ασκληπιείον Βούλας.

Η έκτασις στην οποία έχει ανεγερθή το Ασκληπιείον της Βούλας έχει παραχωρηθεί από την Εκκλησία. Η προθεσμία 100 ετών λήγει σε λίγο. Δεν είναι εύκολο θέμα χρειάζεται πολλή προετοιμασία και κατανόηση.

Δεν θα ήθελα να απαριθμήσω άλλες περιπτώσεις εκτροπών εκ των κατά καιρούς συμφωνιών.

Σεβασμιώτατοι εν Χριστώ αδελφοί,

η εμπειρία από την σύγχρονη εκκλησιαστική μας ιστορία μας έχει διδάξει ότι οι κατά καιρούς μονομερείς παρεμβάσεις ή καλύτερα επεμβάσεις της Πολιτείας στα εκκλησιαστικά ζητήματα, και ειδικά στα περιουσιακά-οικονομικά, είχαν πάντοτε επιζήμιο αποτέλεσμα για την Εκκλησία και την κοινωνία και αντί να επιλύσουν ζητήματα, επισώρευσαν εκκρεμότητες και πλήγωσαν την ενότητα του λαού μας.

Αποψίς μου κατ' αρχήν είναι ότι θα πρέπει η ίδια Επιτροπή να συνεχίσει τον διάλογο με την Πολιτεία.

Τα βήματα που έχουν γίνει μέχρι τώρα μαρτυρούν ότι διαπιστώνεται μεν ένας σημαντικός βαθμός ωρίμανσης πολλών εκ των ζητημάτων, παρά τα τυχόν λάθη που έχουν γίνει τόσο σε διαδικαστικό όσο και σε επικοινωνιακό επίπεδο, φυσικά και από μένα τον ίδιο, υπάρχει όμως αρκετός δρόμος μπροστά μας και υπάρχει ρεαλιστική δυνατότητα, για να φτάσουμε σε μία φερέγγυα συμφωνία, ένα ολοκληρωμένο θεσμικό συμβόλαιο με ευρεία συναίνεση στην κοινωνία, συνοχή και ενότητα στο εσωτερικό της Εκκλησίας μας, διασφάλιση στους κληρικούς μας και στα στελέχη μας και φυσικά ενίσχυση του αυτοδιοικήτου της Εκκλησίας μας.